

Н. Г. Заболотна, канд. екон. наук, доц.
кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

БАНКИ РОЗВИТКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Активізація інвестиційного процесу вимагає знаходження стабільних джерел фінансування та концентрацію ресурсів на пріоритетних програмах та проектах. Починаючи з 2000 року банки України почали суттєво нарощувати обсяги кредитування реальної економіки. Але в той же час, частка інвестицій в основний капітал за рахунок кредитів банків та інших позик зростає лише з 1,7 % у 2000 році до 17,3 % на кінець 2008 року. Частка інвестицій за рахунок коштів державного бюджету зростає з 5,1 % у 2000 році до 10,5 % у 2004 році, а потім знизилась до 5,0 % у 2008 році. В результаті, більше половини загального обсягу інвестицій (56,7 % у 2008 році) підприємства вимушені здійснювати за рахунок власних коштів [1].

Недостатнє кредитування комерційними банками інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів реального сектору економіки обумовлено тим, що, як у системі комерційних банків, так і в реальному секторі економіки залишаються невирішеними низка проблем, які і стримують нарощування кредитної активності банків саме в сфері інвестиційно-інноваційної діяльності.

Фінансова криза та політична нестабільність у державі черговий раз підірвала довіру населення до системи комерційних банків, та призвела до відтоку ресурсів з системи комерційних банків. У зв'язку з цим перед банківською системою знову стоїть задача відновлення довіри до системи комерційних банків з метою залучення ресурсів, і відповідно поступове відновлення кредитування економіки.

Для подолання економічної кризи та створення передумов для відновлення економічного зростання держава повинна створити інституційні механізми, які дадуть можливість акумулювати довгострокові ресурси та трансформувати їх в інвестиційні проекти в пріоритетних галузях економіки.

Забезпечити структурну перебудову економіки України неможливо без відповідного вдосконалення діяльності банківської системи України, яка повинна забезпечувати не лише поточні

потреби суб'єктів господарювання, але й довгострокове кредитування економіки, спрямування грошових потоків на реалізацію пріоритетних напрямків розвитку економіки. Для реалізації цього надскладного завдання необхідно, щоб в банківській системі України почали реально функціонувати державні банки розвитку, які спеціалізуються на довгостроковому кредитуванні суспільно важливих проектів, на основі яких існує можливість відновити економічне зростання в країні, вирішити певні соціальні проблеми, забезпечити рівномірний розвиток різних регіонів України.

Світовий досвід підтверджує, що побудувати високо розвинену економіку змогли саме ті країни, в яких державні установи не обмежувалися підтримкою макроекономічної стабільності та регулюванням діяльності підприємницьких структур, а брали на себе відповідальність за економічний розвиток, і відповідно до цього брали активну участь у розробці і реалізації стратегічних програм та проектів в пріоритетних сферах економіки, координували взаємодію між державою та приватним бізнесом з метою досягнення визначених загальноекономічних цілей.

Банки розвитку є досить важливим інструментом реалізації державної інвестиційної політики, оскільки мають можливість акумулювати як державні ресурси, так і ресурси приватних інвесторів, та спрямовувати їх на реалізацію пріоритетних напрямків розвитку. Необхідність використання можливостей Банків розвитку для активізації інвестиційних процесів в Україні, обумовлено тим, що існуючі комерційні банки не спроможні забезпечити потреби реального сектору економіки в довгострокових ресурсах по доступним процентним ставкам, особливо в умовах сучасної фінансової кризи.

Слід зазначити, що в Україні в 2004 році був створений Український банк реконструкції та розвитку, який повинен був забезпечити середньо- та довгострокове кредитування інвестиційних проектів у пріоритетних галузях економіки. Але, на жаль, протягом 2004-2005 років у діяльності даного банку спостерігались суттєві недоліки та зловживання. В зв'язку з цим, у кінці 2006 року було запроваджено ряд заходів щодо реорганізації даного банку. В сучасних умовах даний банк працює як звичайний універсальний банк.

Головним призначення Банків розвитку є акумулювання та спрямування довгострокових ресурсів на реалізацію пріоритетних державних програм, таких як модернізація базових галузей економіки, створення нових видів високотехнологічної продук-

ції, кредитування широкомасштабних інфраструктурних проєктів, вирівнювання рівня розвитку окремих регіонів та інші. В їх функції також входить пошук потенційних позичальників, експертиза проєктів, та контроль за цільовим використанням коштів.

Світовий досвід свідчить, що Банки розвитку спроможні виконати своє головне призначення, коли вони мають спеціальний статус, який закріплений відповідним законом, в якому і визначено призначення та основні напрямки діяльності даного банку. Для успішної діяльності Банку розвитку необхідно, щоб капітал даного банку був достатнім для вирішення визначених завдань. Досить важливим є і визначення механізму діяльності даного банку, який би з одного боку забезпечував процес формування та спрямування ресурсів на чітко визначені цілі, а з іншого, забезпечував прозорість та ретельний контроль за цільовим використанням цих ресурсів з метою уникнення зловживань.

Література

1. Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування. [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 336.71

Т. В. Запаранюк, здобувач кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ВАЖЕЛІ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Необхідним елементом комплексу заходів щодо подолання економічної і фінансової кризи є ефективне використання інструментів грошово-кредитної політики задля стимулювання кредитної активності банків як основи забезпечення виробничого зростання і активізації інвестиційного процесу, спрямованого на оновлення і модернізацію підприємств усіх секторів і галузей національного господарства. Роль грошово-кредитної політики Національного банку України у подоланні кризових явищ в еконо-